

Smart decisions. Lasting value.

Accountantsverslag

Hoogheemraadschap De Stichtse
Rijnlanden

Eindhoven

22 april 2022 **CONCEPT**

Aanbiedingsbrief

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden
t.a.v. mevrouw F.H.M. Apeldoorn
Poldermolen 2
3994 DD Houten

Eindhoven, 22 april 2022

Betreft: **CONCEPT Accountantsverslag boekjaar 2021**

Geachte leden van het algemeen bestuur,

Hierbij bieden wij u het accountantsverslag aan naar aanleiding van onze jaarrekeningcontrole bij Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden. Onze opdracht is het controleren van de jaarrekening op de aspecten getrouwheid en rechtmatigheid. In het kader van onze opdracht hebben wij in september 2021 een interim controle uitgevoerd. De bevindingen hieruit zijn reeds in een separate management letter gerapporteerd aan de ambtelijke organisatie.

Aansluitend hebben wij in maart/april 2022 de jaareindecontrole uitgevoerd. De jaareindecontrole is gericht op het vormen van een oordeel over getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening in overeenstemming met de Nederlandse regels voor financiële verslaggeving voor Waterschappen en het vastgestelde normenkader.

Dit accountantsverslag bevat de belangrijkste bevindingen naar aanleiding van de jaareindecontrole. Waar mogelijk doen wij aanbevelingen gericht op verdere verbetering. Deze aspecten doen geen afbreuk aan ons oordeel omtrent de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening 2021.

Wij hebben dit verslag in concept besproken met de secretaris-directeur, de concerncontroller en de beleidsadviseur interne controle.

Wij begrijpen dat de bestuurlijke vaststelling van de jaarrekening op 6 juli 2022 zal plaatsvinden. Eventuele gebeurtenissen tot aan de vaststellingsdatum welke nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en onontbeerlijk zijn voor het inzicht zullen dan alsnog moeten worden verwerkt in de jaarrekening. Onze controleverklaring bij de jaarrekening mag dan ook alleen openbaar worden gemaakt indien deze ongewijzigd ten opzichte van de huidige opgemaakte jaarrekening aan het algemeen bestuur wordt aangeboden ter vaststelling.

Wij vertrouwen erop u middels onze rapportage voldoende geïnformeerd te hebben. Tot het geven van een nadere toelichting op dit verslag zijn wij uiteraard gaarne bereid. Wij danken de medewerkers van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden voor de plezierige en constructieve samenwerking.

Met vriendelijke groet, namens ons hele team,

mr. drs. H.W. Jansen RA RV
Extern accountant

drs. P. Peters RA
Manager

Inhoudsopgave

1. Management samenvatting	4
2. Ons oordeel	7
3. Bevindingen jaarrekening 2021	9
1. Begrotingsrechtmatigheid lasten	9
2. Ontwikkeling saldo Onderhanden projecten	11
3. Programma Sterke Lekdijk	13
4. Aanbestedingsrechtmatigheid	14
5. Prestatieverklaringen	15
6. Baggeren en saneren van waterlopen	16
7. Immaterieel vast actief	17
4. Overige aspecten	19

Totaal aantal pagina's: 21

1. Management samenvatting

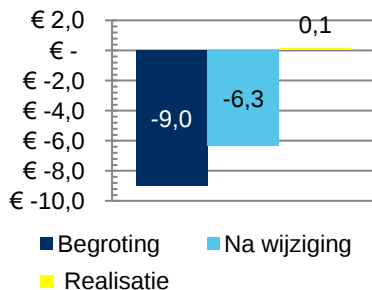
Ons oordeel: goedkeurende verklaring

Onderwerp	Goedkeurend	Afkeurend	Anders	Toelichting
Getrouw beeld		-	-	De jaarrekening 2021 geeft een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van zowel de baten en lasten over 2021 als van de activa en passiva per 31 december 2021 in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit.
Rechtmatigheid		-	-	Met uitzondering van € 705.000 aan lasten die niet conform de Europese aanbestedingsregels zijn aanbesteed, zijn de verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in de jaarrekening 2021 rechtmatig tot stand gekomen en in overeenstemming met de wet- en regelgeving zoals opgenomen in het door het door het algemeen bestuur vastgestelde normenkader.
Onderwerp	Geen bevindingen	Wel bevindingen	Anders	Toelichting
WNT verantwoording		-	-	Wij hebben vastgesteld dat de WNT-verantwoording, zoals opgenomen in de jaarrekening, voldoet aan de daaraan te stellen eisen .
Bestuursverslag		-	-	Wij hebben vastgesteld dat het bestuursverslag met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

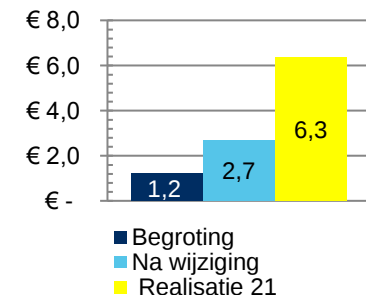
1. Management samenvatting

Financiële analyse 2021

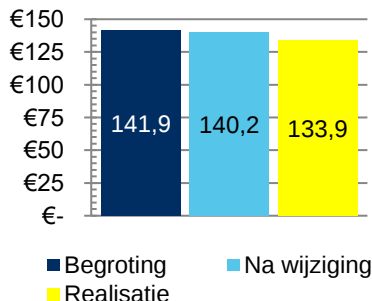
Resultaat voor bestemming in € mln.

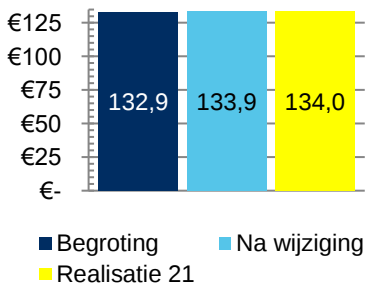
Resultaat na bestemming in € mln.

Lasten in € mln.

Belastingopbrengsten in € mln.

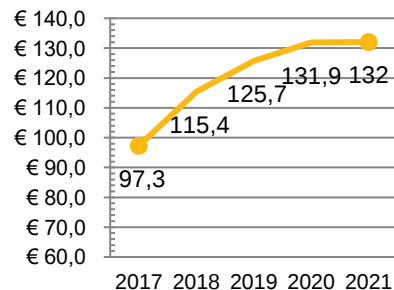

- Het **resultaat vóór mutatie van bestemmingsreserves** betreft een licht positief resultaat van circa € 142.000. Het eigen vermogen van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden neemt per saldo toe met dit resultaat.
- De **totale lasten** ad € 133,9 mln. zijn € 6,3 mln. lager dan geraamd in de gewijzigde begroting. De belangrijkste oorzaken hiervan betreffen:
 - Lagere kosten voor personeel (langzame invulling van formatieplaatsen) en door COVID-19 lagere kosten voor opleiding en reizen € 1,7 mln. voordeel;
 - Lagere kosten voor ICT wegens uitstel projecten € 1,0 mln voordeel
 - Niet aanspreken van post onvoorzien € 0,5 mln voordeel
 - Niet uitgeven transitiekosten € 0,5 mln voordeel
 - Inhuur van externe deskundigen € 2,1 mln voordeel
 - Hogere storting voorziening baggeren van € 1,4 mln voordeel
 - Lagere projectkosten Ghij baggeren van € 1,4 mln voordeel
 - Niet begrote bijdrage van RWS (Ghij) van € 0,95 mln voordeel
 - Niet geraamd resultaat verkoop dienstwoningen € 1,0 mln voordeel
 - Lagere projectkosten Gezond Water € 0,6 mln voordeel
 - Hogere kosten energie en slib € 0,8 mln nadeel
 - Diverse hogere opbrengsten zuiveringsbeheer € 0,43 mln voordeel
 - Voordeel thuiswerken door lagere facilitaire lasten € 0,38 mln voordeel
 - Uitstel duurzaamheidsprogramma € 0,3 mln voordeel
 - Per saldo (kleinere) nadelen € 0.6 mln nadeel

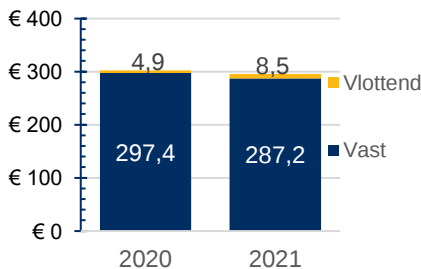
1. Management samenvatting

Financiële analyse 2020

Eigen vermogen in € mln.

Externe financiering in € mln

Het **eigen vermogen** van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden neemt toe met € 142.000 naar € 132,0 mln eind 2021.

Op basis van de analyse die is opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen is het **weerstandsvermogen** ruim voldoende. De **benodigde weerstandscapaciteit is € 6,2 mln** (2020: € 6,3 mln), waarbij de **beschikbare weerstandscapaciteit € 12,3 mln** (2020: € 12,3 mln) betreft. De **ratio weerstandsvermogen is 2,0** (2020: 2,0) en is hiermee maximaal zoals voorgeschreven in de nota reserves en voorzieningen.

Het eigen vermogen bestaat na resultaat bestemming 2021 voor **€ 12,3 mln. uit algemene reserves**, voor **€ 26,5 mln. uit bestemmingsreserves tariefegalisatie** en voor **€ 93,1 mln. uit overige bestemmingsreserves**. De algemene reserves van € 12,3 mln. na resultaatbestemming 2021 zijn verdeeld naar de **tariefegalisatiereserves watersysteemheffing (€ 5,2 mln.) en zuiveringsheffing (€ 7,1 mln.)**.

Het voorstel voor resultaatverdeling van het positieve resultaat ad € 6,3 mln. dient nog te worden vastgesteld door het algemeen bestuur en is vooruitlopend overeenkomstig het bestuursvoorstel al verwerkt in de jaarrekening.

Omdat de activa van Waterschap met name bestaan uit vaste activa, is er sprake van een belangrijk deel externe financiering. De totale externe financiering bedraagt eind 2021 € 295,7 mln. Dit bestaat uit € 287,2 mln vaste leningen en € 8,5 mln kortlopend krediet (2020: € 4,9 mln). De totale externe financiering is gedurende 2021 afgenomen met € 6,6 mln. De komende jaren zal de financiering weer toenemen, op moment dat de bevoorschotting van het HWBP voor Sterke Lekdijk aan zijn einde komt.

De totale rentelast bedraagt circa € 6,9 mln in 2021. Wij hebben tijdens de controle vastgesteld dat aan de wettelijke voorschriften voor financiering wordt voldaan.

2. Ons oordeel

Onderwerp	Toelichting																
Gehanteerde controle en rapporteringstolerantie	Wij hebben de jaarrekeningcontrole 2021 uitgevoerd met inachtneming van de volgende toleranties, zoals opgenomen in het controleprotocol. Indien de geconstateerde fouten en onzekerheden het bedrag van de goedkeuringstolerantie niet overschrijden kan in beginsel een goedkeurende controleverklaring worden afgegeven. <table><tr><th>Goedkeuringstolerantie</th><th>Grondslag</th><th>Omvang</th><th>Tolerantie</th></tr><tr><td>Fouten</td><td>1% van de lasten</td><td>€ 133.858.000</td><td>€ 1.338.500</td></tr><tr><td>Onzekerheden</td><td>3% van de lasten</td><td>€ 133.858.000</td><td>€ 4.015.500</td></tr><tr><td>Rapporteringstolerantie</td><td>5% van de goedkeuringstolerantie</td><td>€ 1.338.500</td><td>€ 66.900</td></tr></table>	Goedkeuringstolerantie	Grondslag	Omvang	Tolerantie	Fouten	1% van de lasten	€ 133.858.000	€ 1.338.500	Onzekerheden	3% van de lasten	€ 133.858.000	€ 4.015.500	Rapporteringstolerantie	5% van de goedkeuringstolerantie	€ 1.338.500	€ 66.900
Goedkeuringstolerantie	Grondslag	Omvang	Tolerantie														
Fouten	1% van de lasten	€ 133.858.000	€ 1.338.500														
Onzekerheden	3% van de lasten	€ 133.858.000	€ 4.015.500														
Rapporteringstolerantie	5% van de goedkeuringstolerantie	€ 1.338.500	€ 66.900														
Controleverschillen	Er zijn enkele verschillen m.b.t. getrouwheid geconstateerd die allen zijn gecorrigeerd. Deze verschillen hadden betrekking op herrubriceringen in de balans en de verwerking van enkele facturen ontvangen in 2022, maar die betrekking hebben op 2021. De ongecorrigeerde verschillen met betrekking tot de getrouwheid bedragen allen onder de controletoleranties. De ongecorrigeerde verschillen met betrekking tot de rechtmatigheid bedragen € 705.000 en zien toe op lasten en aangegane verplichtingen in 2021 welke niet in overeenstemming met de Europese aanbestedingsregels tot stand zijn gekomen. Zie voor een verdere toelichting op dit onderwerp paragraaf 3.4. <table><tr><th>Omschrijving</th><th>Getrouwheid / Rechtmatigheid</th><th>Omvang fout</th><th>Richting</th><th>Omvang onzekerheid</th><th>Verwijzing</th></tr><tr><td>Lasten en verplichtingen niet in overeenstemming met de Europese aanbestedingswetgeving</td><td>Rechtmatigheid</td><td>€ 705.000</td><td>-</td><td>-</td><td>H 3.4</td></tr></table>	Omschrijving	Getrouwheid / Rechtmatigheid	Omvang fout	Richting	Omvang onzekerheid	Verwijzing	Lasten en verplichtingen niet in overeenstemming met de Europese aanbestedingswetgeving	Rechtmatigheid	€ 705.000	-	-	H 3.4				
Omschrijving	Getrouwheid / Rechtmatigheid	Omvang fout	Richting	Omvang onzekerheid	Verwijzing												
Lasten en verplichtingen niet in overeenstemming met de Europese aanbestedingswetgeving	Rechtmatigheid	€ 705.000	-	-	H 3.4												

2. Ons oordeel

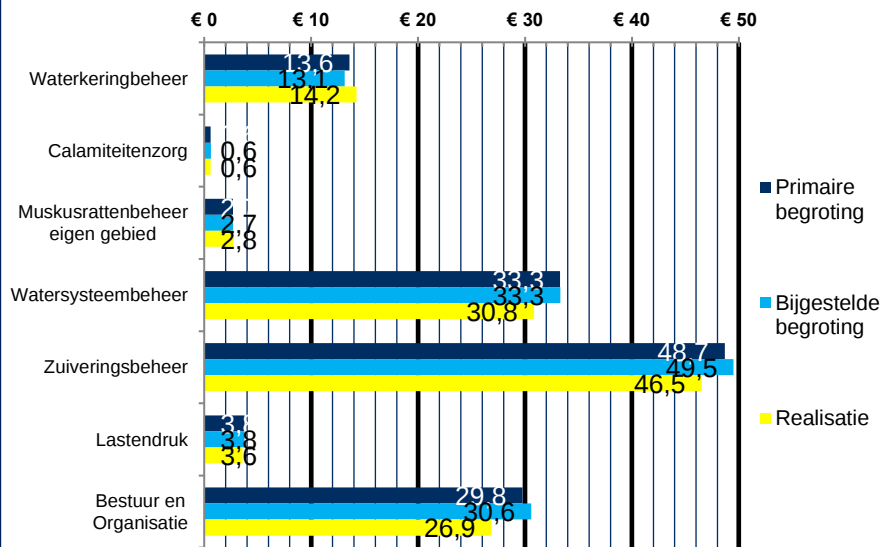
Onderwerp	Toelichting
Schattingen	De opstelling van de jaarrekening vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van de baten en lasten. In de jaarrekening van HDSR zijn door het bestuur belangrijke schattingen gedaan ten aanzien van de levensduur van bijdragen aan derden (zie 3.7), de bepaling van de voorziening belastingdebiteuren alsmede de nog op te leggen heffingen, de voorziening baggeren (zie 3.6) en de diverse voorzieningen m.b.t. personeelsbeloningen. De daadwerkelijke uitkomst kan afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen zijn in het kader van onze controleopdracht op aanvaardbaarheid beoordeeld. Hierbij hebben wij geen belangrijke tekortkomingen geconstateerd. Wij zijn van mening dat bij de gedane schattingen het voorzichtigheidsprincipe, het realisatieprincipe en het matchingprincipe in acht is genomen.
Bestuursverslag verenigbaar	Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag overeenkomstig de Waterschapswet is opgesteld en, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening. De programmaverantwoording hebben wij marginaal getoetst wat zoveel betekent als het signaleren van mogelijke tegenstrijdigheden. De accountantscontrole omvat derhalve geen oordeel over de inhoudelijke juistheid en/of volledigheid van de informatieverstrekking opgenomen in de programmaverantwoording.
Interne beheersing	Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geen significante tekortkomingen in de interne beheersing geconstateerd. In onze management letter hebben wij enkele belangrijke aandachtspunten opgenomen voor de verdere verbetering van de processen. Deze doen geen afbreuk aan ons oordeel bij de jaarrekening.

3.1 Begrotingsrechtmatigheid lasten

Begrotingsrechtmatigheid lasten

Bevinding

Lasten per programma in € mln.

In het kader van de controle hebben wij onderzoek verricht op overschrijdingen van lasten ten opzichte van de geraamde begroting. Hiernaast een overzicht van de begrote (primair en bijgesteld) en gerealiseerde lasten per programma/beleidsveld.

De belangrijkste (en enige materiële) overschrijding ten opzichte van de gewijzigde begroting is aanwezig op beleidsveld **Waterkeringbeheer** (ca € 1,1 mln.). Dit is te onderscheiden in 354k hogere lasten en 755k lagere opbrengsten. De hogere lasten komen voornamelijk door een hogere bijdrage aan het HWBP van € 442k. Op deze factuur heeft het hoogheemraadschap geen directe invloed. De begroting van deze bijdrage is gebaseerd op informatie vanuit de UvW en bleek achteraf te laag.

Het voorstel aan het algemeen bestuur is de genoemde overschrijdingen te autoriseren bij de vaststelling van de jaarrekening.

Vooruitlopend op dit besluit zijn wij bij het vormen van ons oordeel vanuit gegaan dat geen sprake is van begrotingsonrechtmatigheid. Voor een nadere toelichting verwijzen wij ook naar bladzijde **79 en 80** van het bestuursverslag.

3.1 Begrotingsrechtmatigheid lasten (vervolg)

Begrotingsrechtmatigheid lasten (vervolg)

Bevinding

Ten aanzien van de beoordeling van de begrotingsrechtmatigheid constateren wij dat de geraamde lasten (ook na wijziging) hoger zijn dan de realisatie, zeker in absolute zin. Hoewel gedurende het boekjaar meerdere momenten bestaan om de begroting bij te stellen, blijft het voor HDSR lastig een zodanige inschatting van de lasten te maken dat minder grote verschillen met de realisatie optreden. Hoewel jaarlijks de verklaringen van de verschillen plausibel zijn, kan de begroting hierdoor zijn norm- en taakstellende functie verliezen.

Een eenduidige oorzaak hiervan kunnen wij op dit moment niet noemen. Om de begroting dan wel de bijgestelde begroting een maatstaf te laten zijn voor de norm- en taakstelling, is verbetering noodzakelijk. HDSR is op dit moment bezig met het project 'toekomstbestendig begroten'. Hierin is aandacht voor zowel de oorzakenanalyse als de benodigde verbeteringen. Ons advies hierbij is om een duidelijk onderscheid in de begrotingsafwijkingen te maken tussen enerzijds incidenteel versus structureel en anderzijds beleidsmatig versus exogeen. Daarbij willen we benadrukken dat de categorie 'exogeen' weliswaar een oorzaak is waar HDSR geen invloed op heeft, maar waarvan de effecten bij tussentijdse rapportages wel zo goed mogelijk ingeschat dienen te worden. Het verkleinen van de tijd tussen de laatste tussentijdse rapportage en het einde van het boekjaar kan helpen de afwijkingen beter te voorspellen. Hierbij valt te denken aan een tussentijdse rapportage die een periode beslaat van 8 maanden i.p.v. een half jaar. Daarnaast zal verkorting van de doorlooptijd van tussentijdse rapportages en begrotingswijzigingen ook helpen de verschillen tussen begroting en realisatie te verkleinen. Wij hebben begrepen dat HDSR recent geleden is overgeschakeld op een andere methodiek/ dan wel een ander programma om de begroting op te stellen dan wel bij te stellen, waardoor onder andere de doorlooptijd verkort kan worden.

Bij de interimcontrole gaan wij nader in op de oorzakenanalyse van de eigen organisatie waarbij we tevens het proces van begroten en bijstellen van de begroting onder de loep zullen nemen.

3.2 Ontwikkeling saldo onderhanden projecten

Ontwikkeling saldo onderhanden projecten

Activa 2021	Bevinding			
	Ultimo 2021 bedragen de geactiveerde materiële vaste activa samen met het geactiveerde OHW circa € 430 mln (2020: ca € 441 mln). In het jaar is voor circa € 20 mln geïnvesteerd (netto na subsidiebaten) en is voor € 31 mln afgeschreven, afgewaardeerd en gedesinvesteerd. De volgende onderhanden projecten zijn financieel in 2021 het meest materieel gebleken:			
Onderhanden Projecten 2021	Belangrijkste OHW 2021	tm 2021	tm 2021	tm 2021
	Moederproject	bruto kosten	bijdragen	netto ohw
	Sterke lekdijk	49.933.000	47.945.000	1.988.000
	KWA Stap 1	7.746.000	7.626.000	120.000
	GOP watersystemen	2.581.000		2.581.000
	GOP reg wk 2011-2020	5.719.000		5.719.000
	GOP Zuiver 2021-2025	2.399.000		2.399.000
	Medicijnresten	2.072.000		2.072.000
	realisatie buffer 18-hove	1.361.000		1.361.000
	overig	11.606.000	4.379.741	7.226.259
	totaal	83.417.000	59.950.741	23.466.259
- De onderhanden projecten bedragen ultimo 2021 € 23,5 mln en bestaan uit projecten die nog in uitvoering zijn en niet financieel zijn afgesloten. De belangrijkste projecten staan in de tabel opgesomd. M.b.t. project Sterke Lekkijk (zie paragraaf 3.3) - Wij hebben de investeringen in onderhanden projecten € 34,3 mln gecontroleerd aan de hand van facturen, opdrachten e.d. Tevens zijn in aan rente en interne uren voor € 12,2 mln geboekt die we hebben aangesloten met de urenregistratie, vastgestelde uurtarieven en vastgestelde rentesystematiek. - Wij hebben tijdens de controle ingezoomd op oudere projecten waarop in 2021 geen uitgaven zijn verantwoord. De projecten waar al wel reeds subsidie voor is ontvangen, zijn op nihil gewaardeerd en zijn de subsidies overgeboekt naar de overlopende passiva (€ 24 mln). Wij hebben vastgesteld dat op dit moment geen sprake is van andere projecten die afgewaardeerd dienen te worden.				

3.2 Ontwikkeling saldo onderhanden projecten vervolg

Ontwikkeling saldo onderhanden projecten

Bevinding

Wij hebben de gereed gemelde projecten in 2021 gecontroleerd en vastgesteld dat activering conform de verslaggevingsregels heeft plaatsgevonden. De afschrijvingen zijn getoetst aan het afschrijvingsbeleid. Hierbij zijn geen materiele afwijkingen geconstateerd. Onderstaande projecten zijn in 2021 afgesloten en overgeboekt naar de materiele vaste activa:

Gereedgekomen projecten HDSR 2021		totale netto kosten	Netto Krediet	rest krediet
Verb. W'dijk Bijleveldkad West	2014	3.475.655	4.000.000	524.345
RWZI Houten - groot onderhoud	2017	2.669.216	2.669.216	-
Renovatie Gem. Groot Hekendorp	2020	816.701	950.000	133.299
RWZI N'gein ren. slibontwater.	2021	805.827	950.000	144.173
Aanleg inl.Teckopse Molenvliet	2011	739.370	750.000	10.630
Verwerving grond OG WSB	2012	615.409	2.650.000	2.034.591
Duiker Blikkenburgervaart	2013	561.315	561.315	-
RWZI De Bilt-groot onderhoud	2017	536.686	555.000	18.314
overige		4.207.496		
totaal		14.427.675		

- Het renoveren van RWZI's betreffen belangrijke en omvangrijke projecten. Het deelproject groot onderhoud RWZI te Houten is in 2021 opgeleverd.
- M.b.t. de beoordeling restantkredieten zijn geen materiele overschrijdingen geconstateerd. Echter is ons wel project 'verbetering Vlistkade-Oost / Grote Kerkvliet' opgevalen waar het krediet van € 1,7 mln bijna op is, terwijl het project in 2022 pas echt van start gaat. Voor dit project zal begin 2022 een aanvullend krediet worden aangevraagd dat binnen het moederkrediet GOP past.

3.3 Programma Sterke Lekdijk

Programma Sterke Lekdijk	
	Bevinding
Sterke Lekdijk	Met ingang van 2017 is project Sterke Lekdijk van start gegaan. Het project beslaat enige honderden miljoenen euro's. Op dit moment is in totaal een moederkrediet van € 133 mln verstrekt alsmede een krediet voor de grondverwerving van € 30,9 mln. Eind 2021/ begin 2022 is de aanvraag voor het resterende krediet bestuurlijk in gang gezet. Het project wordt verder gekenmerkt door een lange doorlooptijd (t/m 2029) waarbij is gekozen voor een innovatieve wijze van projectorganisatie.
Eigen bijdrage	De financiering van het project loopt voor 90% via het hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) en is gebaseerd op ramingen vanuit HDSR. De bijdrage vanuit het HWBP betreft een vast bedrag. Dit houdt in dat eventuele mee- en/of tegenvallers voor rekening komen van het hoogheemraadschap. Belangrijkste maatregel om het risico op tegenvallers te reduceren is de opdeling van het programma in verschillende deelprojecten die op hun beurt weer in projectfasen zijn opgedeeld. Per deelproject en per deelfase vraagt HDSR subsidie bij het HWBP aan, zodat bij een volgende aanvraag rekening gehouden kan worden met veranderende uitgangspunten.
Regeling HWBP gewijzigd	Daarnaast is per 1 april 2021 de regeling van het HWBP gewijzigd waarbij eventuele hogere inflatiecijfers gecompenseerd gaan worden. Zoals wij het begrepen hebben, wordt de compensatieregeling voor hogere inflatie standaard in nieuwe beschikkingen opgenomen, maar zou dit voor bestaande toegekende subsidies nog apart moeten worden aangevraagd. Wij adviseren het management om na te gaan of de reeds aangevraagde subsidie onder deze regeling valt.
Toenemende inflatie	Tevens hebben wij met het management de huidige situatie van o.a. stijgende inflatiecijfers besproken en de invloed op het programma Sterke Lekdijk. Standaard is in de berekeningen een inflatie van 2% opgenomen. Doordat het programma uit verschillende deelprojecten en deelfases bestaat, kan per deelfase en deelproject opnieuw rekening worden gehouden met de actuele prijzen. Daarnaast zorgt de innovatieve projectorganisatie ervoor dat aannemers meer informatie hebben om hun prijzen te bepalen en hierdoor in de realisatie dichterbij begroting blijven. Door het opdelen van het programma, kunnen de deelfases beschouwd worden als reguliere projecten. Deze deelprojecten worden tezamen met de 'reguliere' projecten meegenomen in de analyse op het weerstandsvermogen. Wij kunnen ons vinden in deze benadering. Wij raden aan om bovenstaande uitleg van risicobeheersing in de toekomst op te nemen in de paragraaf weerstandsvermogen.

3.4 Aanbestedingsrechtmatigheid

Aanbestedingsrechtmatigheid	
Inkoop en aanbesteding	Bevinding
	In het kader van de rechtmatigheidscontrole zijn onze controlewerkzaamheden op inkopen en aanbestedingen gericht op het voldoen aan de Europese aanbestedingswetgeving. Dit betekent dat wij primair controleren op inkopen boven de Europese drempel 2021 (€ 214.000 excl. BTW voor leveringen/diensten en € 5.350.000 excl. BTW voor werken) en dat enkel constatering op het gebied van de Europese aanbestedingswetgeving een effect hebben op ons rechtmatigheidsoordeel.
	Mede naar aanleiding van onze eerdere bevindingen is het hoogheemraadschap zichtbaar aan de slag gegaan met de verbetering van het inkoop- en aanbestedingsproces. Desondanks was de verwachting dat de effecten hiervan pas op zijn vroegst in 2021 zichtbaar zijn. Wij hebben op basis van onze controle vastgesteld dat nieuwe aanbestedingen conform de procedures verlopen, maar dat de rechtmatigheidsfouten die geconstateerd zijn, het gevolg zijn van verkeerde aanbestedingen uit eerdere jaren. Het hoogheemraadschap heeft gedurende 2021 aanvullende interne controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van de rechtmatigheid van inkopen en aanbesteden en op basis hiervan een onrechtmatigheid van totaal € 705k geconstateerd in 2 inkoopdossiers. Wij hebben kennis genomen van deze werkzaamheden en eigen aanvullende controles uitgevoerd. Op basis hiervan zijn wij het eens met de conclusies van het hoogheemraadschap.

3.5 Prestatieverklaringen

Prestatieverklaringen	
Prestatie- verklaringen	Bevinding
	In 2020 is het hoogheemraadschap gestart met het project 'procesoptimalisatie' (van inkopen tot en met contractmanagement). Onderdeel hiervan is het proces rondom de borging van het fysieke prestatiedocument. In het inkoop- en factuurverwerkingsproces is functiescheiding tussen order, prestatie, factuur en betaling ingeregeld. Echter niet voor alle inkopen is een inkooporder aanwezig en door het niet gestructureerd vastleggen van prestatiedocumenten kan achteraf de rechtmatigheid van uitgaven niet eenvoudig worden vastgesteld.
	Het hoogheemraadschap heeft gedurende 2021 aanvullende interne controlewerkzaamheden uitgevoerd om achteraf het risico op niet rechtmatige inkopen te mitigeren. Wij hebben kennis genomen van deze werkzaamheden en eigen aanvullende controles uitgevoerd. Op basis hiervan stellen wij vast dat de inkopen van goederen en diensten vrij zijn van materiële afwijkingen ten aanzien van de getrouwheid en rechtmatigheid. De eerste resultaten van het project 'procesoptimalisatie' dienen in Q4 van 2021 behaald te zijn. We hebben echter vernomen dat enige vertraging in het project is opgelopen. Bij de interim controle 2022 zullen we nader ingaan op de voortgang van dit project. Wij merken op dat getracht wordt het onderdeel 'prestatieverklaring' zoveel mogelijk aan de voorkant van het inkoopproces te ondervangen. Zo lang dit nog niet in alle gevallen praktisch mogelijk is, dient met behulp van additionele IC-werkzaamheden - de prestatievaststelling alsnog getoetst te worden.

3.6 Baggeren en saneren van waterlopen

Voorziening Toestandsafhankelijk watersysteemonderhoud

	Bevinding
Baggeren en saneren van waterlopen	Het hoogheemraadschap heeft in voorgaande jaren een voorziening watersysteemonderhoud met betrekking tot baggeren in de jaarrekening opgenomen. In 2015 is de voorziening “toestandsafhankelijk watersysteemonderhoud” ingesteld, waar zowel het maai- als baggeronderhoud als plaagsoortenbestrijding onder vallen. Deze voorziening is gekoppeld aan een GOP (grootonderhoudsprogramma) dat vanaf 2020 voortrollend is. Eind 2020 is een uitgebreid plan uitgewerkt voor de komende 10 jaar (2020 – 2030) waarbij alle watergangen zijn meegenomen.
Geen kostenegalisatie via dotaties	Eind 2020 is becijferd dat jaarlijks een dotatie van € 4 miljoen (jaarlijks geïndexeerd) benodigd is. Op basis van deze versie is geconcludeerd dat een zodanige ruimte bestaat in de voorziening dat in de begroting 2022 een eenmalige verlaging van de dotatie van € 1 mln is besloten. Bij opmaak van de jaarrekening 2021 is echter gebleken dat de voorziening een negatieve stand gaat bereiken. Belangrijkste oorzaak hiervan is dat de uitgestelde werkzaamheden van 2019 en 2020 als gevolg van PFAS en stikstof wel ingehaald zijn in 2021 (dan wel in 2022), terwijl dit niet was opgenomen in het plan dat eind 2020 was opgesteld. Dit levert een hogere gerealiseerde last op dan begroot voor 2021, waardoor de voorziening al in 2022 een negatieve stand gaat bereiken. Omdat dit feit bij opmaak van de jaarrekening is geconstateerd, is in de jaarrekening 2021 een extra storting (eenmalig) van € 1,4 mln verwerkt. Wij willen benadrukken dat het primaire doel van de voorziening kostenegalisatie is, en dat door bovenstaand feitenrelaas dat doel niet bereikt wordt. Het beste was geweest de voorgestelde vrijval van de voorziening in 2022, 2023 en 2024 terug te draaien waardoor in de jaarrekening 2021 geen storting benodigd was. Gezien het tijdsverloop is dat niet meer mogelijk waardoor voor een eenmalige storting van 1,4 mln is gekozen in 2021. Dat is in deze situatie ook naar onze mening de enige oplossing. Ons advies hierbij is minimaal jaarlijks de voorziening financieel in detail te actualiseren waarbij een jaarlijks gelijke dotatie als uitgangspunt moet worden genomen. Wij hebben vernomen dat deze jaarlijkse actualisatie bij iedere Voorjaarsnota gaat plaatsvinden.

3.7 Immaterieel vast actief

Immaterieel vast actief	
	Bevinding
Oevers gemeente Utrecht	Op 6 juli 2021 hebben het hoogheemraadschap en de gemeente Utrecht de oorspronkelijke overeenkomst (2000) over beheer en onderhoud van watergangen en oevers binnen de gemeente Utrecht aangepast door het onderhoud van die oeverconstructies waarvan de onderhoudsstaat goed is, per dezelfde datum over te dragen en het onderhoud van die oeverconstructies die nog onderhoud in de nabije toekomst behoeven binnen 10 jaar over te dragen. Afgesproken is dat de overdracht 'om niet' gebeurt onder de voorwaarde dat de gemeente Utrecht vanaf het moment van overdracht de eerste 10 jaar geen groot onderhoud hoeft uit te voeren.
Overdracht 'om niet'	In de verstreken periode heeft het hoogheemraadschap diverse materiele investeringen in de oevers gepleegd die op moment van overdracht nog een boekwaarde vertegenwoordigen van € 6,5 mln. De boekwaarde van het reeds overgedragen tracé aan oevers (ca 50%) bedroeg € 5,37 mln en is in de jaarrekening 2021 onder het Immaterieel Vast Actief verantwoord als 'bijdrage in activa derden'. Deze activacategorie is nieuw voor HDSR, waardoor dit in een apart besluit van het Algemeen Bestuur is verwerkt. De gestelde afschrijvingstermijn is 10 jaar (wat gelijk is aan de termijn dat HDSR garant staat dat gemeente Utrecht geen onderhoud hoeft te plegen). Op moment dat HDSR voor de resterende oevers het benodigde onderhoud heeft uitgevoerd, zullen ook deze oevers overgedragen worden en onder dezelfde voorwaarden worden verwerkt in de activastaat. Wij hebben bovenstaande transactie gecontroleerd en vastgesteld dat deze conform de van toepassing zijnde wet- en regelgeving in de jaarrekening is verwerkt.

4. Overige aspecten in relatie tot onze controle

Onderwerp	Toelichting
Geen beperkingen in de reikwijdte van onze controle	Er zijn geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle opgetreden. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controleopdracht door de medewerkers van het hoogheemraadschap de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.
Fraude	De verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude ligt primair bij het bestuur en het management. Onze rol als accountant is om vast te stellen dat de jaarrekening vrij is van materiële afwijkingen door fouten of fraude. Bij fraude is het risico dat een afwijking niet ontdekt wordt groter dan bij fouten, omdat fraude vaak samen gaat met activiteiten om de fraude te verhullen. Onze werkzaamheden ten aanzien van fraude bestaan onder andere uit: - Alertheid op fraudesignalen gedurende de controle; - Het evalueren en bespreken van mogelijkheden tot fraude en fraudesignalen met het management; Er zijn gedurende 2021 door ons geen materiele fraudegevallen geconstateerd en er zijn ons eveneens geen vermoedens van materiele fraude bekend. Daarnaast heeft uw bestuur aan ons geen melding gemaakt van geconstateerde fraudegevallen of andere fraudesignalen. Wij adviseren voor de toekomst om een frauderisicoanalyse op te stellen en een beleid te schrijven ten aanzien van fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik. Door de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) zijn een tweetal notities uitgebracht die daarbij behulpzaam kunnen zijn.
Claims en juridische procedures	Er zijn geen belangrijke (dreigende en niet gewaardeerde) claims en/of juridische procedures met een mogelijke materiële impact op de cijfers per ultimo 2021, anders dan toegelicht in het bestuursverslag.

4. Overige aspecten in relatie tot onze controle

Onderwerp	Toelichting
Gebeurtenissen na balansdatum	Er zijn geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle opgetreden. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controleopdracht door de medewerkers van het hoogheemraadschap de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.
Geautomatiseerde gegevensverwerking	Wij hebben vanuit onze controle op de jaarrekening van geen belangrijke bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Voor de adviezen die wij hebben gedaan ten aanzien van uw automatisering verwijzen wij naar onze management letter. Wij wijzen u er in algemene zin op dat voortdurende aandacht voor cyberaanvallen geboden is. Helaas hebben wij in onze klantenkring diverse voorbeelden van bedrijven die ernstig zijn geraakt. Als kantoor hebben wij recent zelf een cyberaanval gehad. Het belang van preventieve maatregelen maar vooral ook van een gedegen voorbereiding in het geval uw organisatie wordt getroffen kan niet genoeg worden benadrukt. In het kader van onze controle hebben wij dit thema besproken met het management. Wij stellen vast dat het de aandacht heeft.
Schattingen	De opstelling van de jaarrekening vereist dat het dagelijks bestuur oordelen vormt, schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van de baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen zijn in het kader van onze controleopdracht op aanvaardbaarheid beoordeeld. Hierbij hebben wij geen belangrijke tekortkomingen geconstateerd.
Onafhankelijkheid	Wij zijn onafhankelijk van uw hoogheemraadschap en voor zover wij weten heeft zich geen inbreuk voorgedaan op de van toepassing zijnde regels (Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij Assurance-opdrachten (VIO)) ten aanzien van onafhankelijkheid.
Openstaande punten	• Nog te ontvangen cijfers verbonden partijen (allen behalve BGHU) • Definitief/ volledig bestuursverslag 2021 (gepland op 10 mei) • Ontvangen getekende bevestiging bij de jaarrekening (gepland op 10 mei) • Afgifte controleverklaring (gepland op 13 mei) • Bespreking auditcommissie (gepland op 27 juni) • Vaststellen van de jaarrekening door het algemeen bestuur (gepland op 6 juli)

Smart decisions. Lasting value.